

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 554/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 56 Er 298/2011 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 56 Er 298/2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Bratislava II **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie **500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **738,47 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 554/2022-11 z 19. októbra 2022 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 31. augusta 2022, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len

„okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 56 Er 298/2011. Súčasne navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznať mu primerané finančné zadost'učinenie 4 000 eur a tiež náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. V napadnutom exekučnom konaní, v ktorom má s'ťažovateľ procesné postavenie oprávneného, súdny exekútor 15. októbra 2020 vyhlásil dražbu 1/6 spoluvlastníckeho podielu povinnej k pozemku s parcelným číslom [REDAKOVANÉ]. Pani [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] si ako podielová spoluvlastníčka draženého pozemku uplatnila svoje zákonné predkupné právo podľa § 166 ods. 2 Exekučného poriadku (v znení účinnom do 31. marca 2017), preto sa dražba neuskutočnila, ale pani [REDAKOVANÉ] zo zákona získala postavenie vydražiteľky pozemku (o ústavnej s'ťažnosti pani [REDAKOVANÉ] súvisiacej s prejednávanou s'ťažnosťou ústavný súd rozhodol nálezom č. k. IV. ÚS 435/2022-32 z 25. októbra 2022, pozn.).

3. Dňa 26. novembra 2020 súdny exekútor uskutočnil dražbu 1/2 spoluvlastníckeho podielu povinnej k pozemku s parcelným číslom 132, LV 2096, k. ú. Sekule, ktorej sa zúčastnila pani [REDAKOVANÉ] a bol jej udelený príklep podľa § 146 ods. 1 Exekučného poriadku. V nadväznosti na to súdny exekútor predložil 11. decembra 2020 okresnému súdu ako exekučnému súdu návrh podľa § 166 ods. 3 Exekučného poriadku na schválenie nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu pani [REDAKOVANÉ] z titulu zákonného predkupného práva a tiež návrh na schválenie príklepu v prospech pani [REDAKOVANÉ] podľa § 148 ods. 1 Exekučného poriadku.

4. Dňa 14. decembra 2020 okresný súd uznesením povolil na návrh povinnej odklad exekúcie v časti predaja nehnuteľností zapísaných na [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], t. j. iných nehnuteľností než tých, ktoré boli predmetom dražby, a uplatnenia predkupného práva, a to do právoplatného skončenia konania o vylúčení veci z exekúcie vedeného okresným súdom pod sp. zn. 14 C 39/2017.

5. Proti uzneseniu o povolení odkladu exekúcie podal s'ťažovateľ ako oprávnený 22. decembra 2020 odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol 29. apríla 2022 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil a 7. júna 2022 vrátil spis okresnému súdu.

6. S'ťažovateľ v podstatnom poukazuje na tú skutočnosť, že okresný súd nerozhodol v zákonnej lehote, t. j. bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote o návrhu na udelenie príklepu. Postupoval neefektívne, keď rozhodol o odklade exekúcie, avšak o príklepoch nerozhodol, hoci tejto veci sa odklad exekúcie netýkal. Predložením veci odvolaciemu súdu (17. februára 2021, pozn.) sa okresný súd vedome zbavil spisu, čím si sám znemožnil rozhodnutie vo veci.

7. Sumarizujúc ústavnú s'ťažnosť, s'ťažovateľ namieta, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu práv označených v bode 1 tohto nálezu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika s'ťažovateľa

8. Okresný súd vo svojom vyjadrení k s'ťažnosti uviedol, že ju považuje za nedôvodnú, pretože v danej veci bolo najskôr potrebné vyriešiť otázku odkladu exekúcie v špecifikovanej časti, keďže v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 39/2017 prebieha spor o vylúčenie nehnuteľností z exekúcie totožných ako vo výroku uznesenia súdu zo 14. decembra 2020. Na predmetné nehnuteľnosti sú zriadené exekučné záložné práva, a preto je dôvodné predpokladať výkon exekúcie

ich predajom, čo má pre vlastníka veci nezvratné následky bez možnosti navrátenia do pôvodného stavu.

9. Predseda okresného súdu, ktorý je súčasne zákonný sudca v predmetnej veci, upriamil pozornosť na odôvodnenie uznesenia krajského súdu z 29. apríla 2022, podľa ktorého rozhodnutie v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 39/2017 „*je pre ďalší postup v exekučnom konaní rozhodnutím zásadného významu, ktoré si exekučný súd nemôže vyriešiť sám. Navyše, účinky odkladu exekúcie pominú právoplatným skončením sporovej veci a zároveň odklad exekúcie sa týka len špecifikovaných nehnuteľností.*“. Zároveň poukázal na skutočnosť, že súd uznesením zo 4. novembra 2022 schválil príklep udelený pani [REDAKOVANÉ] a ďalším uznesením z toho istého dňa schválil nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu pani [REDAKOVANÉ] a aktuálne prebieha doručovanie predmetných uznesení.

10. Sťažovateľ vo svojej replike vyjadril nesúhlas s argumentáciou okresného súdu a zotrval na podanej ústavnej sťažnosti, pričom zdôraznil, že z výroku uznesenia o odklade exekúcie je zjavné, že konanie o vylúčenie vecí z exekúcie sa nijako netýka nehnuteľností, ktoré boli predmetom dražby, resp. ku ktorým si pani [REDAKOVANÉ] uplatnila svoje zákonné predkupné právo. Tvrdí, že priesťahy vo veci nespôsobili objektívne príčiny (konanie o vylúčenie nehnuteľností z exekúcie), ale priamo zákonný sudca, ktorý vecne nesprávne argumentuje a navyše neuvádza aktuálne skutočnosti, keďže konanie o excindačnej žalobe bolo právoplatne skončené 13. mája 2022 (rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 100/2021-259 z 21. apríla 2022). Zdôrazňuje, že zákonný sudca rozhodol o oboch príklepoch až 4. novembra 2022, teda po uplynutí skoro 6 mesiacov od odpadnutia tvrdenej prekážky.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom exekučnom konaní v súvislosti s návrhom súdneho exekútora podľa § 166 ods. 3 Exekučného poriadku na schválenie nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu z titulu zákonného predkupného práva a tiež návrhom na schválenie príklepu udeleného na dražbe. Sťažovateľ namieta, že okresný súd nepostupoval efektívne a o týchto návrhoch nerozhodol, hoci mu v tom nebránila žiadna prekážka.

12. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

14. Nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí uskutočňovaný podľa Exekučného poriadku je podľa judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 5/00, III. ÚS 245/06, I. ÚS 281/2013) súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto musí byť súdna exekúcia uskutočňovaná aj v súlade s princípmi spravodlivého procesu v širšom slova zmysle, ktoré sú obsiahnuté v čl. 46 až čl. 48 ústavy.

15. Sťažovateľom namietaný postup okresného súdu sa týka len jeho konkrétneho nerozhodnutia o špecifikovaných návrhoch súdneho exekútora. Uvedený predmet konania (rozhodovanie o návrhu na schválenie nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu z titulu zákonného predkupného práva a tiež návrhu na schválenie príklepu) predstavuje bežnú súčasť rozhodovania všeobecných súdov v exekučnej agende. Ústavný súd konštatuje, že predmetná vec sa nevyznačuje právnou alebo skutkovou zložitťou.

16. K správaniu sťažovateľa treba uviesť, že svojím konaním neprispel k predĺženiu konania, uvedené netvrdil ani okresný súd. V konaní nebola zistená taká okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní, či a z akých dôvodov došlo k zbytočným priet'ahom.

17. Naopak, podstatný podiel na predĺžení konania v dotknutej veci má súd. Vychádzajúc z jeho vyjadrenia, možno uzavrieť, že od predloženia predmetných návrhov súdneho exekútora do rozhodnutia súdu, ktorým schválil príklep, resp. nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu, uplynuli takmer dva roky (december 2020 až november 2022). Navyše, do súdneho spisu bolo 11. júla 2022 doručené podanie súdneho exekútora, ktorým opätovne žiadal o schválenie nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu a tiež príklepu udeleného pani [REDAKOVANÉ] na ktoré súd nijako nereagoval.

18. V zmysle judikatúry ústavného súdu zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Ako to už ústavný súd konštatoval v náleze č. k. IV. ÚS 435/2022-32, nebolo možné v okolnostiach prejednávaneho prípadu akceptovať obranu okresného súdu v tom, že musel prioritne rozhodnúť o návrhu na odklad exekúcie, čo zároveň malo brániť v rozhodnutí o schválení nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu a schválení príklepu, predovšetkým preto, že návrh na odklad exekúcie (uznesenie o odklade exekúcie) sa týkal iného nehnuteľného majetku ako predmetné návrhy súdneho exekútora. Z tohto pohľadu nič nebránilo okresnému súdu rozhodnúť najprv o týchto návrhoch a následne rozhodnúť o odklade exekúcie vo vymedzenom rozsahu. Uvedený procesný postup súdu teda nesmeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa ako oprávneného v danom exekučnom konaní, hoci mu v tom nebránila žiadna zákonná alebo iná objektívna príčina.

20. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, preto deklaroval ich porušenie a podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel (bod 1 výroku).

21. Vzhľadom na to, že ústavný súd už nálezom č. k. IV. ÚS 435/2022-32 prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy,

nebolo potrebné požiadať sťažovateľa vyhovieť a opakovane tento príkaz uložiť, preto v tejto časti návrhu nevyhovelo (bod 4 výroku).

22. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadost'učinenia (4 000 eur), ktoré odôvodnil okrem iného tým, že podľa § 148 ods. 1 Exekučného poriadku je zákonná lehota na rozhodnutie o príklepe 60 dní a súd bol povinný o predmetnom návrhu rozhodnúť do 11. februára 2021, pričom do podania ústavnej sťažnosti o ňom nebolo rozhodnuté. Cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04).

23. Berúc do úvahy okolnosti prípadu, najmä neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorý svojím postupom pri absencii objektívnych prekážok predĺžil obdobie právnej neistoty sťažovateľa na obdobie takmer dvoch rokov, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal priznané primerané finančné zadost'učinenie 500 eur (bod 2 výroku) a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovelo (bod 4 výroku). Ústavný súd zohľadnil aj skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu už bolo v predmetnej veci (hoci neprávoplatne) rozhodnuté. Ústavný súd zastáva názor, že už samotné deklarovanie porušenia uplatnených práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú aj satisfakčný prvok.

IV.

Trovy konania

24. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli právnym zastúpením (bod 3 výroku). Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,50 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu za tri úkony právnej služby, a to prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, podanie vyjadrenia (3 x 193,50 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 11,63 eur) predstavuje sumu 615,39 eur. Vychádzajúc zo zistenia, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty (priložené osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty, pozn.), uvedená suma bola zvýšená o túto daň vo výške 20 %, a teda celková hodnota náhrady trov konania predstavuje sumu 738,47 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 21. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu